

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส

The Leadership of the School Administrators under the Office of Non-Formal
Education and Informal Education, Narathiwat Province

รุสลัน ดาโอ๊ะ^{1*} และนิตยา เรืองแป้น²
Ruslan Daoh^{1*} and Nittaya Ruangpan²

ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา¹²
Master of Education (Educational Administration) Yala Rajabhat University¹²
*Corresponding author, e-mail: ruslan9922@gmail.com เบอร์โทรศัพท์: 093-772-7264

(Received: August 17, 2023; Revised: December 3, 2023; Accepted: March 12, 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และ 3) เพื่อประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่หน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนราธิวาส กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 153 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าทีอิสระ และทดสอบค่าเอฟ ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน พิจารณารายด้าน พบว่าด้านความสามารถในการบริหารและด้านการมีทักษะการสื่อสาร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 5 ปี และมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ในด้านความสามารถในการบริหารและด้านการมีทักษะการสื่อสาร และ 3) ข้อเสนอแนะ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนราธิวาส ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับนโยบาย และบริบทของพื้นที่ ให้ชัดเจน และควรมีการปรับปรุง แก้ไขวิสัยทัศน์ในทุก ๆ 5 ปี ควรพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร ในการสื่อสารอาจต้องคำนึงถึงถ้อยคำ หรือวาจาของตนเองให้มากที่สุด ควรใช้ความสามารถในการบริหารงาน มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ชัดเจน มอบหมายงานให้ตรงตามความสามารถของแต่ละคน ควรเรียนรู้หลักการบริหารในยุคใหม่อยู่เสมอ และสามารถพาบุคลากรทำงานร่วมกันเป็นทีม ได้ด้วยความเต็มใจ

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ; ผู้บริหารสถานศึกษา; วิสัยทัศน์

Abstract

The purposes of this study were to 1) study the level of leadership of educational institution administrators 2) compare the leadership of educational institution administrators was classified by gender, educational background and work experience and 3) compile problems and suggestions about the leadership of educational institution administrators. The sample group consists of teachers

responsible for teaching management affiliated with the Non-Formal and Informal Education Promotion Office in Narathiwat Province. The sample size of 153 participants were determined by Krejcie and Morgan's table. The research instrument was questionnaire. Data analysis conducted by specialized statistical software, and statistical techniques such as mean, percentage, standard deviation, t-test for independent samples, and F-test.

The results of the study were as follows: 1) Leadership level of school administrators the overall level was high 2) The results of the comparison of the leadership were classified by gender, educational background and work experience, it was found that the overall were not different. Considering each aspect, the ability to manage and communication skills were a statistically significant difference at 0.05. Teachers who work experience of less than 5 years and more than 10 years were different on opinions, terms of management abilities, and communication skills. 3) Suggestions on the leadership of educational institute administrators under the Office of Non-Formal and Informal Education, Narathiwat province, school administrators should clearly outline a vision in accordance with policy and the area's circumstances. They should also improve and revise their visions every five years. Besides, communication skills, ability of management, clear of systematic planning, assign work according to each person's abilities, always learn of modern management willingness.

Key words: Leadership; school administrators; vision

บทนำ

“คน” คือ ศูนย์กลางแห่งการพัฒนา คนมีบทบาทสำคัญและเป็นรากฐานการพัฒนาหน่วยย่อยที่สุด คุณภาพของคนเป็นปัจจัยสำคัญที่แต่ละประเทศจะชิงความได้เปรียบในด้านเศรษฐกิจและพัฒนาประเทศชาติ โดยสิ่งที่ต้องรับดำเนินการ คือ การปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีบทบาท มีหน้าที่สำคัญ และเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (พัชร จิรจรัสชัย, 2558)

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญ ประการหนึ่ง ที่มีส่วนช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลว และสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้ ภาวะผู้นำที่ดีมีคุณค่ายิ่งต่อการนำและการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายได้เป็นอย่างดี และมีค่ายิ่ง ในการศึกษาเพื่อปรับไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และเป็นองค์กรแห่งความรู้ ซึ่งจะส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพขององค์กร การกิจหลักที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การพิจารณาและวิเคราะห์ปัญหาของสถานศึกษาและ พัฒนาแผนการเพื่อการแก้ปัญหาต่างๆ และมีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยรวมคือ การวางแผนและ จัดองค์การ การตัดสินใจ การติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน การควบคุม การเป็นตัวแทนองค์กร การประสานงาน การให้คำปรึกษา การนิเทศ และการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำในทุกๆ ด้าน เพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผล (ทองใบ สุดซารี 2558) ดังนั้น หากผู้บริหารสถานศึกษาเกิดสภาพ “ภาวะผู้นำบกพร่อง” ในคุณลักษณะเบื้องต้นดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น อาจทำให้การบริหารสถานศึกษาไม่สามารถพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตาม ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

ภาวะผู้นำมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารงานของสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาวะผู้นำของผู้บริหารจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูใน 8 ด้าน ตามแนวคิดของแคทซ์ (Katz, 1996) แนวคิดของ

ยุค (Yukl, 1998) แนวคิดของวีเบอร์ (Weber, 1980) แนวคิดของแบสส์ (Bass, 1990) แนวคิดของโวทแมน (Wortman, 1985) แนวคิดของเฮและโทมัส (Hay & Thomas, 1975) แนวคิดของเรดดิน (Reddin, 1970) แนวคิดของเฮอร์เชและแบลนชาร์ท (Hersey and Blanchard, 1985) และแนวคิดของเบิร์นส์ (Burns, 1978) ซึ่งผู้วิจัยได้มีการสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ ประกอบด้วยด้านต่างๆ 5 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านความสามารถในการบริหาร 2)ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน 3)ด้านการใช้ความฉลาดทางอารมณ์ 4)ด้านการใช้ทักษะการสื่อสาร และ 5)ด้านการมีวิสัยทัศน์

จากรายงานผลการปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565 ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดนราธิวาส ในสภาพปัญหาปัจจุบันด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เช่น ผู้นำทางวิชาการ ผู้นำทางกิจกรรม ผู้นำทางการบริหาร เป็นต้น โดยภาวะผู้นำเหล่านี้จะส่งต่อครู ในการให้การยอมรับ ทำให้ครูเกิดการพัฒนาตนเองส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และจะส่งผลให้การจัดเรียนรู้ของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพตามด้วย โดยเฉพาะงานด้านการบริหาร ซึ่งผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหารไปสู่การบริหารในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ มีความเข้าใจเรื่องการพัฒนสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการนำของท่านเลขาธิการ กศน. แต่หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางการบริหารมากขึ้น ก็จะส่งทำให้ครูมีประสิทธิภาพในการทำงาน มีความสุข ส่งผลให้งานประสบความสำเร็จ สิ่งที่ตามคือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (สำนักงาน กศน.จังหวัดนราธิวาส, 2565)

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำ จำเป็นจะต้องมี ภาวะผู้นำที่สูงในการที่จะอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพ ตามนโยบายของต้นสังกัด และภายใต้บริบทของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องมีการศึกษาวิจัย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา บรรลุวิสัยทัศน์ร่วมของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ และจะส่งผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อเสนอข้อเสนอนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ครูที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 จำแนกเป็นข้าราชการครู และพนักงานราชการครู ทั้งหมด 275 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครู จำนวน 53 คน และพนักงานราชการครู จำนวน 100 คน รวมทั้งหมดเป็นจำนวน 153 คน สุ่มโดยวิธีอย่างง่าย และจับฉลากไม่ใส่กลับคืน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส ซึ่งผู้วิจัยจัดทำขึ้นเอง เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หรือความสอดคล้องระหว่างข้อความที่เขียนขึ้นในแบบสอบถาม กับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มีค่า 0.6 ขึ้นไป ทั้งนี้การหาค่า IOC ของแบบสอบถามมีค่าระหว่าง 0.60-1.00 จึงสามารถนำมาใช้ได้ทุกข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดยะลา ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 จึงสามารถนำไปใช้ได้ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นรายการคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย 5 ด้าน 56 ข้อ คือ

1. ด้านความสามารถในการบริหาร
2. ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน
3. ด้านความฉลาดทางอารมณ์
4. ด้านการสื่อสาร
5. ด้านวิสัยทัศน์

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งจะถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 5 ด้าน ๆ ละ 1 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส โดยดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองการเป็นนักศึกษาค้นคว้าอิสระจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส เพื่อขออนุญาตทำการวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมจากครูผู้สอน โดยไม่มีการระบุชื่อ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส ด้วยตนเอง
3. ประสานติดตามขอรับแบบสอบถามคืน จากครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำนวน 153 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนแล้ว นำมาลงรหัสเลข (Code) ตามเกณฑ์ของเครื่องมือแต่ละส่วน
2. นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้ว มาบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บ และคำนวณหาค่าทางสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีอิสระ (independent t-test) และค่าเอฟ

(F-test) ทั้งนี้เมื่อพบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันทางสถิติ จะนำไปทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ Scheffe แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการศึกษาและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวมโดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายได้ตาราง และนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ได้มาสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และเขียนข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อจำแนกตามเพศ เป็นชาย 34 คน คิดเป็นร้อยละ 22.20 เป็นหญิง 119 คน คิดเป็นร้อยละ 77.80 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นระดับปริญญาตรี 147 คน คิดเป็นร้อยละ 96.10 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.90 และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน อายุงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 41.20 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน อายุงาน 5-10 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.73) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ = 3.75) รองลงมา คือ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ($\bar{X}$ = 3.74) และด้านความสามารถในการบริหาร ($\bar{X}$ = 3.73) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 3.72)

ข้อที่	ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1	ด้านความสามารถในการบริหาร	3.73	0.45	มาก	3
2	ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน	3.72	0.45	มาก	5
3	ด้านการมีความฉลาดทางอารมณ์	3.74	0.43	มาก	2
4	ด้านการมีทักษะการสื่อสาร	3.73	0.44	มาก	4
5	ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.75	0.40	มาก	1
รวมเฉลี่ย		3.73	0.43	มาก	-

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นด้านความสามารถในการบริหารและด้านการมีทักษะการสื่อสาร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ในด้านความสามารถในการบริหารและด้านการมีทักษะการสื่อสาร

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส ของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended Questionnaire) มีดังนี้

1. ด้านความสามารถการบริหารข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรใช้ความสามารถในการบริหารงาน มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ชัดเจน มอบหมายงานให้ตรง ตามความสามารถของแต่ละคน ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก เลือกปฏิบัติในการพิจารณาความดี ความชอบของผู้ใต้บังคับบัญชา จะต้องมีความยุติธรรมในการบริหารงาน อย่าให้ความคิดของตนเองมาเป็นเครื่องมือในการตัดสิน และควรเรียนรู้หลักการบริหารในยุคใหม่อยู่เสมอ และสามารถพาผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานร่วมกันเป็นทีม ได้ด้วยความเต็มใจ และอยากเห็นการตัดสินใจที่ถูกต้อง รวดเร็ว ของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน มีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา นำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ กว้างขวาง อยากเห็นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางวิชาการ และควรจะต้องขยันศึกษาหาความรู้ให้ได้รอบด้านให้มากที่สุด สิ่งสำคัญถ้าไม่มีข้อมูล ก็ควรรับฟังจากผู้ใต้บังคับบัญชาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการจัดการความรู้ การพัฒนาหลักสูตร ควรเป็นแบบอย่างที่ดี ในการปฏิบัติงาน

3. ด้านการมีคุณลักษณะทางอารมณ์ มีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นบุคคลตัวอย่างในเรื่องการควบคุมอารมณ์ให้ได้ทุกสถานการณ์ ควรมีการแยกแยะระหว่างเรื่องส่วนตัวกับเรื่องงานรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และให้เข้าใจในอารมณ์ ไม่ใช้อารมณ์กับของบุคลากรในสถานศึกษา ควบคุมอารมณ์ให้ได้ทุกสถานการณ์ สุขุมเยือกเย็นให้มากกว่านี้ ไม่สั่งการตามอารมณ์ของตนเองเป็นสำคัญ และควรมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และมีความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ

4. ด้านการมีทักษะการสื่อสาร มีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารให้มาก ในการสื่อสารต้องคำนึงถึงถ้อยคำ หรือวาจาของตนเองให้มากที่สุดก่อนที่จะพูด เพราะถ้อยคำหรือวาจาจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา และการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายมาใช้ส่งเสริมสนับสนุน การใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร ในทั้งการเรียนการสอนและการติดต่อสื่อสารกับ ชุมชน สาธารณชน ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบเรื่องของการสื่อสารโดยตรง เห็นความสำคัญของการติดต่อสื่อสาร และมีทักษะการสื่อสารสูงสามารถติดต่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงกัน รวมถึงการที่ผู้บริหารไม่ประชาสัมพันธ์ภารกิจ และกิจกรรมของสถานศึกษาให้ชุมชนและสาธารณชนทราบ

5. ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับนโยบายและบริบทของพื้นที่ ให้ชัดเจน และควรมีการปรับปรุง แก้ไขวิสัยทัศน์ทุกๆ 5 ปี เพราะปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ที่สำคัญควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์

อภิปรายผลการวิจัย

จากการผลการวิจัยที่ได้ นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ ไชยยิ่งกฤษศิริ (2553) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารตามทัศนะของ ผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อสาร ภาพรวมทั้งสามด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามทัศนะของผู้บริหารตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ในภาพรวม ทั้งสามด้าน เมื่อจำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของโรงเรียน และวุฒิการศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา โพธิ์อัน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา วิชยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน และ ขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของ

ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเฉลียวฉลาด ด้านความกระตือรือร้น ด้านความรอบรู้ในงาน ด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรม ด้านความมั่นคงในอารมณ์ ด้านความเด็ดเดี่ยว และด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ การปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน ขนาดสถานศึกษา รายได้ต่อเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด ไม่แตกต่างกัน ดังนี้

2.1 เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า ครูเพศชายมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนครูเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแอนโตนารอส (Antonaros, 2010) ได้ศึกษารูปแบบของภาวะผู้นำที่มีเพศแตกต่างกันกับความมีประสิทธิภาพของผู้ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นอธิการบดี ผู้นำระดับอาวุโส และผู้บริหารจำนวน มากกว่า 200 คน ในสถาบันที่จัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษา ในสหรัฐอเมริกา โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบ Multiple Block Regression Analysis ในการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่าง รูปแบบของภาวะผู้นำและประสิทธิภาพของผู้ใน พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำของเพศหญิงมีประสิทธิภาพมากกว่าเพศชายเล็กน้อย และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (transformational leadership) มีประสิทธิภาพมากกว่าภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (transactional leadership)

2.2 เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนพนักงานราชการครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ ไชยยิ่งกฤษศิริ (2553) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีภาวะผู้นำโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้าราชการครูที่มีวุฒิภาวะต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณารายคู่พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 21 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันกับข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปีอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่างสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา โพธิ์อัน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน และ ขนาดสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเฉลียวฉลาด ด้านความกระตือรือร้น ด้านความรอบรู้ในงาน ด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรม ด้านความมั่นคงในอารมณ์ ด้านความเด็ดเดี่ยว และด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน ขนาดสถานศึกษา รายได้ต่อเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 เมื่อพิจารณาตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ ไชยยิ่งกฤษศิริ (2553) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีภาวะผู้นำโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้าราชการครูที่มีวุฒิภาวะต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณารายคู่ พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 21 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็น แตกต่างกับข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของวรารุณ ศักดิ์เทวิน (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด กศน. จังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ โดยการพัฒนาแบบสอบถามขึ้นมาจากการ ทบทวนวรรณกรรมจำนวน 20 ข้อแล้วนำไปรวบรวมข้อมูลจากคณะผู้บริหาร อาจารย์และ เจ้าหน้าที่ กศน. จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 347 คน มาวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและตัวแปรรายด้าน พร้อมทั้งมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานการทำงาน และระยะเวลาในการทำงาน ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 4 ด้านวิสัยทัศน์ ทักษะการบริหารงาน การส่งเสริมและพัฒนาครู และบุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะฉะนั้นการนำเอาไปใช้ประโยชน์ควรส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทั้ง 4 ด้าน

2.4 เมื่อพิจารณาตามประสบการณ์ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสามารถในการบริหารและด้านการสื่อสาร มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นด้านความสามารถในการบริหารและด้านการมีทักษะการสื่อสาร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ในด้านความสามารถในการบริหารและด้านการมีทักษะการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา โพธิ์อัน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา วิชยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน และ ขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.975 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเฉลียวฉลาด ด้านความกระตือรือร้น ด้านความรอบรู้ในงาน ด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรม ด้านความมั่นคงในอารมณ์ ด้านความเด็ดเดี่ยว และด้านความเชื่อมั่นใน ตนเอง และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ การปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา วิชยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน ขนาดสถานศึกษา รายได้ต่อเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของวรารุณ ศักดิ์เทวิน (2563) ได้ศึกษา

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด กศน. จังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ โดยการพัฒนาแบบสอบถามขึ้นมาจากการทบทวนวรรณกรรมจำนวน 20 ข้อแล้วนำไปรวบรวมข้อมูลจากคณะผู้บริหาร อาจารย์และ เจ้าหน้าที่ กศน. จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 347 คน มาวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและตัวแปรรายด้าน พร้อมทั้งมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานการทำงาน และระยะเวลาในการทำงาน ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 4 ด้านวิสัยทัศน์ ทักษะการบริหารงาน การส่งเสริมและพัฒนาครู และบุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะฉะนั้นการนำเอาไปใช้ประโยชน์ควรส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทั้ง 4 ด้าน

สรุปผลการวิจัย

1. ข้าราชการครู และพนักงานราชการครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้

1.1 ด้านความสามารถในการบริหาร พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส ด้านความสามารถในการบริหาร โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว รองลงมา คือ สามารถมอบหมายงานให้กับสมาชิก ตามความรู้ความสามารถของแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม และสามารถทำให้สมาชิกทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สามารถบอกสอนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือทัศนคติที่ไม่ดีของสมาชิกในทีมให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

1.2 ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา รองลงมา คือ มีความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีความรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ

1.3 ด้านความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส ด้านความฉลาดทางอารมณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น รองลงมา คือ มีทักษะในการเข้าสังคมเป็นอย่างดี และมีความเข้าใจในอารมณ์ของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ในทุกสถานการณ์

1.4 ด้านการสื่อสาร พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส ด้านการสื่อสาร โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดให้มีการติดต่อสื่อสารภายนอกอย่างเหมาะสม รองลงมา คือ มีการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาต่อสาธารณชนอยู่เสมอ และมีการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาและเพื่อการบริหารจัดการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ให้ความสำคัญในเรื่องของการติดต่อสื่อสาร

1.5 ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส ด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการศึกษา

อย่างชัดเจน รองลงมา คือ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และครู ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีวิสัยทัศน์เหมาะสมกับกาลเวลาและสถานการณ์ปัจจุบัน

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

6. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสามารถในการบริหารและด้านการสื่อสาร มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ และด้านความสามารถในการบริหารกับด้านการสื่อสาร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีความรู้ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานของสถานศึกษา มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์ ควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมกับกาลเวลาและสถานการณ์ปัจจุบัน มีการติดตามตรวจสอบ แผนงาน โครงการอย่างต่อเนื่องและควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่สามารถนำมาปฏิบัติเป็นจริงได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ควรมีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความอดกลั้น และอดทนต่อการรอคอยได้ดี และมีบุคลิกภาพเรียบร้อย

3. ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน ควรมีความรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ในหลักการบริหารจัดการสถานศึกษา และมีความรู้ในด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เหมาะกับยุคปัจจุบัน

4. ด้านความสามารถในการบริหาร ควรสามารถโน้มน้าวจิตใจสมาชิกในทีมให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานสามารถกระตุ้นให้สมาชิกในทีมยอมรับวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของหน่วยงานได้ และสามารถให้คำปรึกษาแนะนำแก่บุคคลอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการติดต่อสื่อสาร มีทักษะในการติดต่อสื่อสารเป็นอย่างดี และมีการจัดการติดต่อสื่อสารของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างใหม่ เช่น กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักศึกษา เป็นต้น เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างใหม่มีความคิดเห็นแตกต่างกันใหม่

2. ควรศึกษาพื้นที่อื่น ๆ เช่น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดยะลา ปัตตานี หรือภาคอื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับมุมมองของผู้บริหารในแต่ละพื้นที่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ด้วยเมตตากรุณาและการช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เรืองแป้น อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ได้กรุณาตรวจสอบแก้ไข เสนอแนะและติดตามความก้าวหน้ารวมทั้งชี้แนะข้อมูลทางด้านวิชาการเป็นอย่างดีผู้ค้นคว้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง ประธานสอบการค้นคว้าอิสระที่กรุณาให้คำแนะนำในส่วนเนื้อหาการค้นคว้าอิสระให้มีความเชื่อมโยง สอดคล้องและถูกต้องตามระเบียบวิธีการวิจัยและได้แนะนำเพิ่มเติม ทำให้การค้นคว้าอิสระมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นจนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีผู้ค้นคว้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการค้นคว้าอิสระ ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาคุณและบุคลากรทางการศึกษา ที่ได้อนุเคราะห์ให้ข้อมูลในการทดลองใช้เครื่องมือ และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ ครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านรวมทั้ง ครอบครัว บิดามารดาที่คอยสนับสนุนให้กำลังใจในการค้นคว้าอิสระจนสำเร็จ คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดจากการ ค้นคว้าอิสระนี้และขอขอบคุณผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ส่งเสริมสนับสนุนตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดจากการค้นคว้าอิสระนี้ ผู้ศึกษาขอมอบกตัญญูแด่บิดามารดาที่คอยเป็น กำลังใจตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ศิลา. (2556). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- กฤติยา ใจหลัก พรตซ์เจอร์ลด์. (2558). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.*
- กศน.จังหวัดนราธิวาส, สำนักงาน (2565). *รายงานการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2565. นราธิวาส : สำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด.*
- จักรพันธ์ ไชยยิ่งกฤษศิริ. (2553). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสา นักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*
- ทองใบ สุดซารี.(2558). *ภาวะผู้นำ : กลไกขับเคลื่อนองค์กรแห่งการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 3). อุบลราชธานี คณะ บริหารธุรกิจการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.*
- พัชร จิรจิรังชัย. (2558). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ตาม การรับรู้ของครู. สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.*
- วรารุณ ศักดิ์เทวิน. (2563). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด กศน. จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ สาขา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.*
- อัจฉรา โพธิ์อัน. (2556). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.*

